

BNP un NT-proBNP analīzes

savlaicīgai sirds mazspējas diagnostikai
un efektīvai ārstēšanas uzraudzībai

Laicīga diagnostika - labākiem ārstēšanās rezultātiem

Sirds mazspēja ir stāvoklis, kad sirds bojājumi izraisa sirds muskuļa nespēju sūknēt asinis atbilstoši organisma vajadzībām. Sirds mazspēja var attīstīties kā sekas dažādām sirds slimībām un to izraisītajām komplikācijām, dažu endokrinoloģisku slimību, infekciju, kā arī ķīmijterapijas rezultātā.

Sirds mazspējas izplatītākie simptomi

- Pieaugoša tūska kājās, sākot no potītēm uz augšu
- Elpas trūkums, tostarp fiziskas slodzes laikā
- Nogurums un nespēks
- Paātrināta sirdsdarbība miera stāvoklī

Kā laicīgi diagnosticēt sirds mazspēju?

Lai pacientiem un ārstiem palīdzētu ātri atklāt sirds mazspēju, Latvijā ir pieejama valsts apmaksāta un mūsdienīga asins analīze – nātrijurētisko peptīdu (BNP vai NT-proBNP) noteikšana asinīs.

Šie peptīdi ir vieni no uzticamākajiem marķieriem, kas palīdz:

- diagnosticēt sirds mazspēju,
- uzraudzīt ārstēšanas efektivitāti,
- noteikt slimības smagumu.

Kas ir BNP un NT-proBNP?

BNP un NT-proBNP ir hormoni, ko izdala sirds muskuļšūnas, kad sirds ir pārslogota, paaugstinās spiediens sirds kambaros vai sirds muskulis tiek iestiepts pārmērīga tilpuma dēļ. Tie palīdz organismam izvadīt lieko šķidrumu un nātriju, tādējādi atvieglojot sirds darbu un mazinot slodzi. BNP un NT-proBNP izmanto diagnostikā un arī ārstēšanas uzraudzībā pacientiem, kuriem ir jau zināma sirds mazspēja.

Kādos gadījumos tiek veiktas šīs analīzes?

Latvijā šīs analīzes var nozīmēt ģimenes ārsti, kā arī citi speciālisti (piemēram, kardiologi, endokrinologi, nefrologi u.c.) un tās tiek kompensētas pacientiem ar sekojošām diagnozēm: cukura diabētu, arteriālu hipertensiju, hipertensīvu sirds un nieru slimību, stenokardiju, plaušu hipertensiju, priekškambaru mirdzēšanu/plandīšanos, sirds mazspēju, hronisku nieru slimību.

Kur var veikt analīzes?

Analīzes var veikt jebkurā laboratorijā, kurai ir līgums ar Nacionālo veselības dienestu, kā arī pie ģimenes ārstiem, kuri sadarbojas ar attiecīgajām laboratorijām. Taču analīzes var veikt arī bez ārsta nosūtījuma, tādā gadījumā par tām ir jāmaksā pilna summa.

Kā atšķiras BNP un NT-proBNP rādītāji?*

BNP vairāk raksturo akūto situāciju jeb "šeit un tagad", kamēr NT-proBNP labāk atspoguļo slimības attīstību un prognozi. Abus šos rādītājus var izmantot gan akūtas, gan hroniskas mazspējas diagnostikai (nepieciešams veikt tikai vienu no norādītajiem testiem).

Parasti sirds mazspējas diagnoze tiek izslēgta un ir jāmeklē cits sūdzību iemesls tad, ja:

BNP < 35 pg/ml	NT-proBNP < 125 pg/ml
----------------	-----------------------

Peptīdu koncentrācija asinīs pieaug, cilvēkam kļūstot vecākam, tāpēc par sirds mazspēju varētu liecināt, ja:

NT-proBNP ≥ 125 pg/ml	līdz 50 gadu vecumam
NT-proBNP ≥ 250 pg/ml	no 50 līdz 74 gadu vecumam
NT-proBNP ≥ 500 pg/ml	pēc 75 gadu vecuma

NT-proBNP līmeni paaugstina arī mirdzaritmija – īpaši tad, ja sirds darbības frekvence pārsniedz 90 reižu minūtē, kā arī hroniska nieru slimība (jo zemāks glomerulu filtrācijas ātrums, jo augstāks nātrijurētisko peptīdu līmenis).

** Saskaņā ar: Sirds mazspējas ārstēšanas vadlīnijām (ESC Heart Failure Guidelines)
Practical algorithms for early diagnosis of heart failure and heart stress using NT-proBNP:
A clinical consensus statement from the Heart Failure Association of the ESC.*

Vai BNP/NT-proBNP var būt paaugstināts cilvēkiem bez sirds mazspējas?

Šie marķieri var būt paaugstināti arī tad, ja cilvēkam nav sirds mazspējas, bet ir citas slimības vai citi riska faktori, tostarp: hroniska nieru slimība, aknu slimības, plaušu hipertensija, pneimoniya, sepse, HOPS, mirdzaritmija, akūts koronārs sindroms, lielāks vecums.

! Analīžu rezultātus var pazemināt aptaukošanās un daži medikamenti, piemēram, diurētiķi.

Kā rīkoties, saņemot analīžu rezultātus?

Saņemot analīžu rezultātus, aicinām sazināties ar savu ārstējošo ārstu, kurš, zinot jūsu slimību vēsturi, kā arī izvērtējot citus veselības rādītājus, ieteiks piemērotāko ārstēšanu.

NT-proBNP ieteicams noteikt arī ārstēšanās procesa laikā, lai varētu spriest gan par ārstēšanas efektivitāti, gan iespējamu šķidruma aizturi organismā. Sevišķi svarīga NT-proBNP kontrole ir pacientiem, kuri tikuši stacionēti sirds mazspējas dekompensācijas dēļ, lai savlaicīgi pamanītu sirds funkcijas pasliktināšanos un veiktu korekcijas sirds mazspējas ārstēšanā.

Parasti nākamais solis sirds mazspējas diagnozes precizēšanai ir ehokardiogrāfijas izmeklējuma veikšana, kā arī citas analīzes un izmeklējumi, ko nozīmēs ārsts. Ja pacientam tiks diagnosticēta sirds mazspēja, tad tiks nozīmēti atbilstoši medikamenti, kā arī kopā ar ārstu izstrādāts turpmākais ārstēšanas plāns.

Kas vēl jāpatur prātā?

Līdzās zālēm, kas ir jālieto pēc ārsta norādījumiem, regulāriem izmeklējumiem un analīzēm, ir svarīgi atcerēties, ka cilvēks var daudz darīt pats, lai mazinātu sirds mazspējas simptomus.

Pētījumos ir pierādīts, ka veselīgs uzturs un mērena fiziskā aktivitāte (galvenokārt aerobā slodze, tai skaitā, staigāšana, nūjošana, peldēšana) uzlabo pacienta dzīves kvalitāti, pašsajūtu un veselības prognozi. Dodiet priekšroku veselīgam uzturam, kurā ietilpst daudz dārzeņu un augļu, samazinot sāls patēriņu līdz 2 gramiem dienā!

Ja ir kādi jautājumi vai pasliktinās sirds funkcijas, negaidiet un konsultējieties ar savu ārstu!

Lai laba veselība!

Piezīmes

Vairāk: sirdsmazspēja.lv

Informatīvo materiālu izstrādājusi pacientu biedrība ParSirdi.lv sadarbībā ar Latvijas Kardiologu biedrības Sirds Mazspējas darba grupas vadītāju, Metodiskās vadības institūcijas Kardioloģijas jomā eksperti dr. Gintu KAMZOLU un Latvijas Lauku ģimenes ārstu asociācijas valdes locekli, ģimenes ārstu dr. Aini DZALBU.